

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»

Олексій ЛИТВИНОВ

_____ 2026 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для здобуття освітнього ступеня доктора філософії

за освітньо-науковою програмою **Філософія**

зі спеціальності **В10 Філософія**

Харків
2026

ВСТУП

Вступне випробування для здобуття освітнього ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою зі спеціальності В10 «Філософія» (освітньо-наукова програма Філософія) відбувається відповідно до «Правил прийому на навчання до Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» в 2026 році» у формі індивідуального письмового фахового іспиту, який приймає фахова екзаменаційна комісія з певної спеціальності (освітньої програми), склад якої затверджується наказом ректора Університету.

До фахового іспиту входять питання за темами:

Перша частина: Філософія як історія філософії

1. Специфіка та генеза філософської думки від міфу до логосу.
2. Виникнення європейської філософії як особливого типу мислення: Антична філософія.
3. Теоцентризм філософії Середньовіччя в онтології, гносеології та антропології.
4. Проблема методології наукового пізнання: Філософія Нового часу (17-18 ст.).
5. Німецька класична філософія.
6. Вітчизняна філософія у контексті світової філософської думки.
7. Європейські філософські студії (19-21 ст.).

Друга частина: Теоретичні питання сучасного філософського знання

1. Філософське осмислення світу: буття і ніщо як вихідні поняття.
2. Філософська антропологія: світ людини.
3. Проблема свідомості у філософії та сучасній науці.
4. Пізнання та досвідне практичне джерело пізнання.
5. Суспільство як система: основні елементи суспільного життя.
6. Культура та цивілізація: особливості взаємозв'язку.
7. Філософія науки та техніки.
8. Глобальні проблеми сучасності.

Перелік питань за темами наведений у програмі.

Критерії оцінювання знань

1. Результат фахового іспиту визначається за шкалою від 100 до 200 балів.
2. Іспит проводиться у вигляді усного опитування. Усне опитування складається з 3 відкритих питань, максимальна оцінка за кожне - 40 балів. Загальна оцінка за іспит розраховується за формулою: $80 + x(1) + x(2) + x(3)$, де x – кількість балів за усну відповідь.
3. Додаткові бали за презентації дослідницьких пропозицій та наукові досягнення:
 - опублікування наукової статті у науковому виданні, яке включене до міжнародних наукометричних баз (Scopus, Web of Science або інших міжнародних наукометричних баз, рекомендованих МОН) (за обраною спеціальністю) – до 6 балів;
 - опублікування наукової статті у науковому виданні, включеному до Переліку наукових фахових видань України (за обраною спеціальністю) – до 5 балів;
 - опублікування наукової статті у виданні, яке не належить до 1-го та 2-го пункту (за обраною спеціальністю) – до 3 балів;
 - участь у науковій конференції з опублікуванням тез доповідей (за обраною спеціальністю) – до 3 балів;
 - доповідь на кафедрі з дослідницькою пропозицією (реферат) для вступу до аспірантури – до 3 балів.

Враховуються лише друковані/опубліковані праці. Якщо є співавтори певної роботи, кількість балів поділяється на кількість співавторів роботи. Навчальні та наукові досягнення враховуються лише у випадку, якщо їхня тематика відповідає спеціальності, на яку проводиться набір (відповідність визначається предметними комісіями

факультетів/інститутів та/або підкомісіями за відповідними спеціальностями). Якщо конкурсний бал перевищує 200, він встановлюється таким, що дорівнює 200.

4. Якщо вступник отримав менш ніж 100 балів, то вважається що він не склав іспит і до участі у конкурсі не допускається.

Питання до усного опитування за темою:

1. Світогляд та його історичні типи.
2. Міфологія та релігія як картини світу.
3. Міфологія, релігія, філософія: спільне та особливе.
4. Філософія, її проблематика і роль в суспільстві.
5. Трансформації «основного питання філософії» в філософських вченнях.
6. Структура філософського знання.
7. Мораль як форма суспільної свідомості.
8. Філософія та мистецтво як форми досягнення дійсності.
9. Філософські аспекти правової свідомості.
10. Філософія у системі світогляду людини та суспільства.
11. Філософія та наука: спільне та особливе.
12. Естетична свідомість. Роль мистецтва у сучасному суспільстві.
13. Кордоцентризм в українській філософській думці.
14. Класична німецька філософія: особливості та проблематика.
15. Марксизм як філософія: основні риси та соціальне призначення.
16. «Філософія життя» та волюнтаризм (Ф. Ніцше, А. Шопенгауер).
17. Прагматизм про ефективність пізнання та діяльності.
18. Філософія екзистенціалізму про сутність людського буття.
19. Психоаналіз як концепція філософської антропології.
20. Буття як предмет філософського дослідження.
21. Форми та структура буття.
22. Свідомість як філософська проблема.
23. Наука та її роль у суспільстві.
24. Проблема пізнання у філософії.
25. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання.
26. Пізнання як філософська проблематика
27. Проблема методу пізнання у філософії.
28. Феноменологія, герменевтика та екзистенційна аналітика: специфіка методології філософського дослідження.
29. Проблема істини в філософії та науці.
30. Філософське осмислення ролі техніки у сучасному суспільстві.
31. Проблема людини в історії філософії.
32. Діалектика та метафізика як стратегії філософського досягнення дійсності.
33. Філософія історичного розвитку: основні концепції.
34. Суспільство та людина: філософське осмислення їх взаємодії.
35. Культура і цивілізація як предмет філософського аналізу.
36. Глобальні проблеми сучасності.

Література

Методична література:

1. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посіб. /О. М. Литвинов, О. П. Проценко, Н. Л. Більчук та ін. – Харків : Право, 2025. – 288 с.
2. Проценко О. П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура [Текст]: навч. посіб. / О. П. Проценко. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін-т», 2021. – 80 с.
3. Філософія [Текст]: навч. посіб. / О. П. Проценко, Н. Л. Більчук, Л. А. Васильєва, О. І. Гаплєвська, С. Є. Чмихун. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін-т», 2021. – 120 с.

4. Філософія в тестах [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, Н. Л. Більчук, С. І. Широка, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіа. ін.-т», 2018. – 220 с.

Рекомендована література:

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – Київ: Генеза, 2016. – 368 с.
2. Кислюк, К.В. Філософія. Модульний курс [Текст]: Навч. посібник для студентів /К. В. Кислюк. – Харків: Торсінг плюс, 2019. – 416 с.
3. Кремень, В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції [Текст]: Підручник / В.Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2015. – 528 с.
4. Петрушенко, В.Л. Філософія [Текст]: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 506 с.
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. Посібник для студентів ВНЗ, 3-е видання – К.: Академвидав, 2019 – 592 с.
6. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів: Світ, 2016. – 152 с.
7. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. – Львів: ПП Арал, 2018. – 184 с.
8. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. – К.: Либідь, 2002. – 408 с.
9. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. - 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с.
http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/fildan.pdf
10. Філософія як історія філософії [Ел.ресурс]: для студентів вищих навчальних закладів/ В. Ярошовець, І. Бичко. https://chtyvo.org.ua/authors/Yaroshovets_Volodymyr/Filosofii_ia_k_istoriia_filosofii
11. Філософський словник соціальних термінів [Текст] – Х.: Р.І.Ф., 2005. – 672 с.

Гарант освітньо-наукової
програми «Філософія»
доктор філософських наук, професор

Андрій АРТЕМЕНКО

Програму розглянуто й узгоджено на випускній
кафедрі № 701 Філософії та суспільних наук
Протокол № 8 від «27» лютого 2026 р.

Завідувач кафедри 701
доктор філософських наук,
професор

Андрій АРТЕМЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи
університету

Світлана ДОМБРОВСЬКА

Завідувач відділу
аспірантури і докторантури

Ганна ЗАДНІПРОВСЬКА